

šrcd

Študijsko–raziskovalni
center za družino

NAJ NOBEN OTROK NE IZOSTANE

LIDIJA BAŠIČ JANČAR, univ. dipl. socialna delavka, zakonska in družinska
terapevtka

ŠTUDIJSKO-RAZISKOVALNI CENTER ZA DRUŽINO, enota Domžale

SVETOVNI DAN SOCIALNEGA DELA

Društvo socialnih delavk in delavcev Slovenije, 15.3.2022

NAJ NOBEN OTROK NE IZOSTANE – takojšnja psihosocialna pomoč otrokom in mladostnikom iz ogroženih družin

- ▶ Študijsko-raziskovalni center za družino v Domžalah
- ▶ Projekt, ki je sofinanciran s strani občine Domžale
- ▶ Izvajamo ga od leta 2015
- ▶ Ideja ob razpisu Norveškega mehanizma iz obdobja 2009-2014 – pomoč družinam v skupnosti
- ▶ Na območju Domžal zmanjšujemo možnost prezrtosti otrok in mladostnikov v nudenju pomoči
- ▶ Brezplačna pomoč za otroke in mladostnike ter družine
- ▶ V sklop pomoči vključimo delo s celo družino

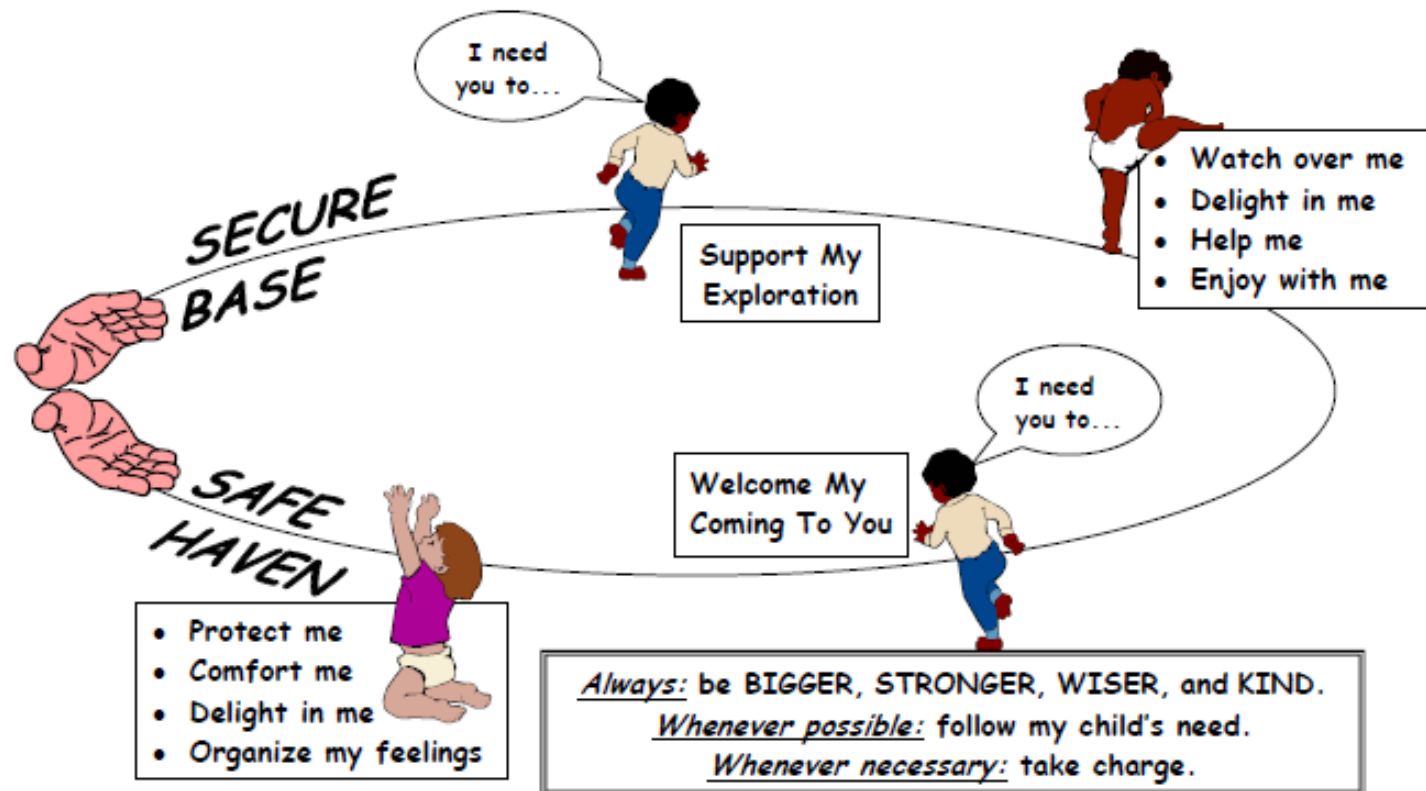
John Bowlby-razvil teorijo navezanosti, angleški otroški psihiater in psihoanalitik

1. Varno zatočišče (*safe haven*)
 2. Varno izhodišče (*secure base*)
 3. Protest ob ločitvi
 4. Pomen ponovne vzpostavitve stika po tem, ko je bil prekinjen.
- Pojem varne navezanosti: gotovost, da se vedno lahko navežeš na vsaj enega človeka; Ko si v stiski, imaš nekoga, na katerega se lahko obrneš;

KROG VARNOSTI – SKRB ZA OTROKOVE POTREBE

CIRCLE OF SECURITY

PARENT ATTENDING TO THE CHILD'S NEEDS

DOBER OBČUTEK O SEBI

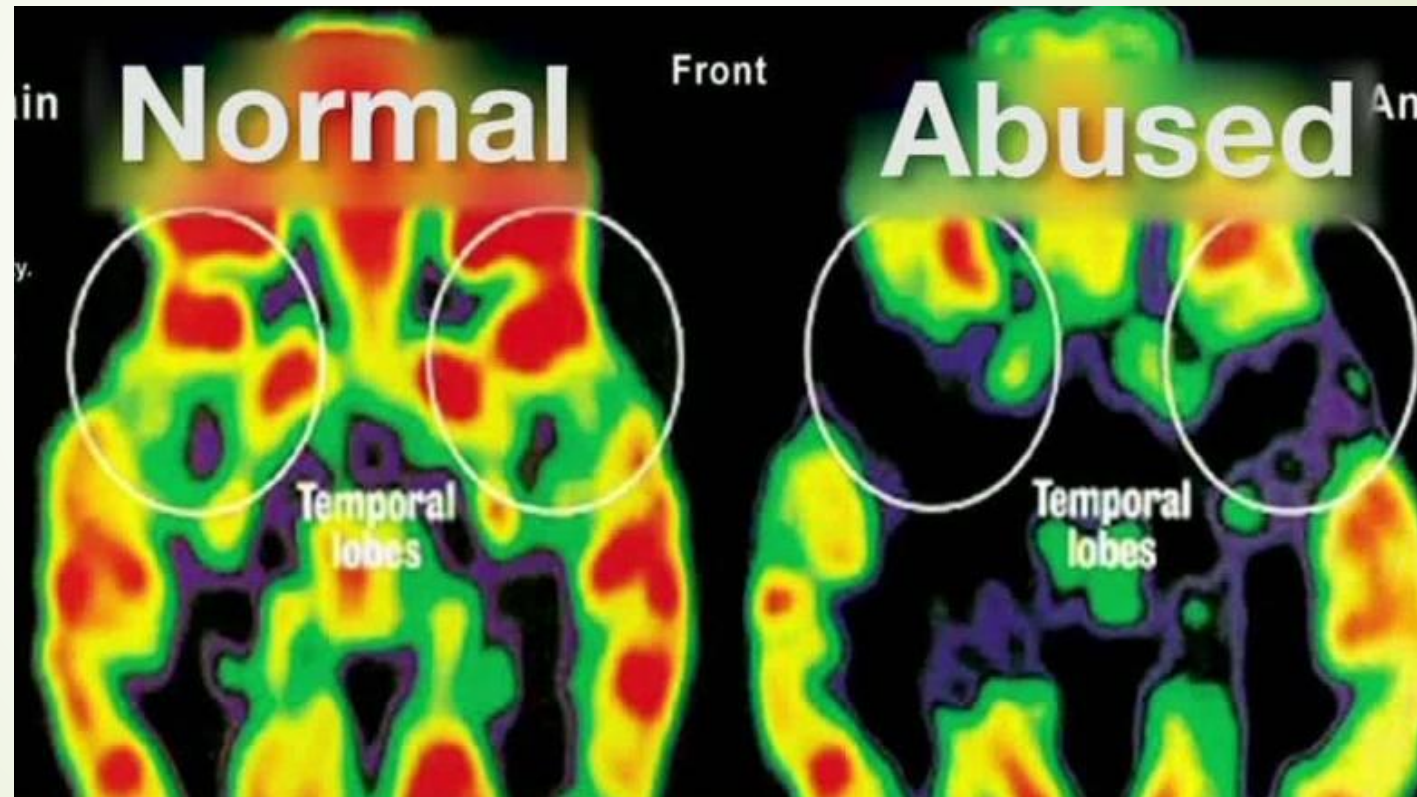
- Dober občutek o sebi prihaja preko varnih odnosov.
- Navezanost (attachment) vpliva na vse nadaljnje odnose v življenju.
- Otrok preko čustvenih vezi s starši zgradi predstavo o sebi in drugih.

DISREGULACIJA

- ▶ Disregulirani afekti in stres povzročajo izgubo nevronov v prefrontalnem korteksu
 - ▶ Zavirajo plastičnost možganov
 - ▶ Podpirajo ranljivost za psihopatologijo
-

Učinki zlorabe in zanemarjanja otrok na razvoj možganov

EKSTREMNO ZANEMARJANJE

Brain Scans of Three-Year Old Children

NAJ NOBEN OTROK NE IZOSTANE

SLEDENJE TEMELJNI TEZI – po načelu Relacijske družinske terapije

Prisotnost stabilnega in odzivnega skrbnika je nujna za zdrav razvoj otroka

Za spremembe v odnosih so potrebni trajni in varni odnosi

- čustveno stimulatívni odnosi spodbujajo rast nevronov
- spodbuja integracijo možganskih centrov (prva tri leta življenja in mladostništvo–dva kritična obdobja zorenja možganov)

➤ CILJI PROJEKTA:

- Zmanjševanje razlik med skupinami uporabnikov
- zaščititi otroka pred premočnim in pogostim stresom
- Soustvarjanje sprememb skupaj z družinskimi člani
- Pomoč otrokom in mladostnikom s številnimi izzivi
- Pomoč staršem s številnimi izzivi ter pomoč družinam v stiski
- NUJNO multidisciplinarno sodelovanje

NAJ NOBEN OTROK NE IZOSTANE

- ▶ Temeljni cilj je nudenje pomoči otrokom, ki so čustveno, fizično in spolno zanemarjeni in zlorabljeni, saj je naše temeljno sledilo: Življenje brez nasilja!
- ▶ Temeljni cilj je nudenje strokovno pomoč in podporo staršem, z namenom izboljšanja odnosom v družini
- ▶ Vpliv zanemarjanja in zlorab na otroke močno poseže v zdrav psihični razvoj otroka in mladostnika

NAJ NOBEN OTROK NE IZOSTANE 2015 do 2021

V program se je vključilo 68 otrok in mladostnikov

- ▶ 655 ur brezplačne pomoči
- ▶ Sledimo načinu dela, da vsakemu otroku, mladostniku oz. družini nudimo 12 urni cikel pomoči, srečujemo se torej 3 mesece, enkrat tedensko po 1 uro, ob istem dnevu in isti uri. Po končanem ciklu je možno nadaljevanje, če je potrebno;

NAJ NOBEN OTROK NE IZOSTANE

- ▶ Najpogostejši znaki otrok v stiski:
- ▶ Predšolski otroci: tesnobni občutki, bolečine v trebuhu, glavi, vesplošno dalj časa trajajoče slabo fizično počutje, utrujenost, nezmožnost koncentracije, odklanjanje šole in šolskih obveznosti, neprimerno spolno vedenje;
- ▶ Osnovnošolci: občutki strahu in tesnobe; razne duševne motnje in razpoloženja (depresija); agresivno vedenje; motnje spanja, nočne more; resnejše težave v šoli; hiperaktivnost;
- ▶ Mladostniki: depresija; odmikanje od odnosov; poskusi samomora in samopoškodovanja; motnje hranjenja; zdravstvene težave; pobeg od doma, pobeg k drugemu staršu ali sorodniku; zlorabe drog, alkohola, drugih oblik zasvojenosti (nekemične in vedenjske zasvojenosti, kot so igre na srečo, pornografija, hrano, odnosi, športom, delom, sodobne tehnologije)

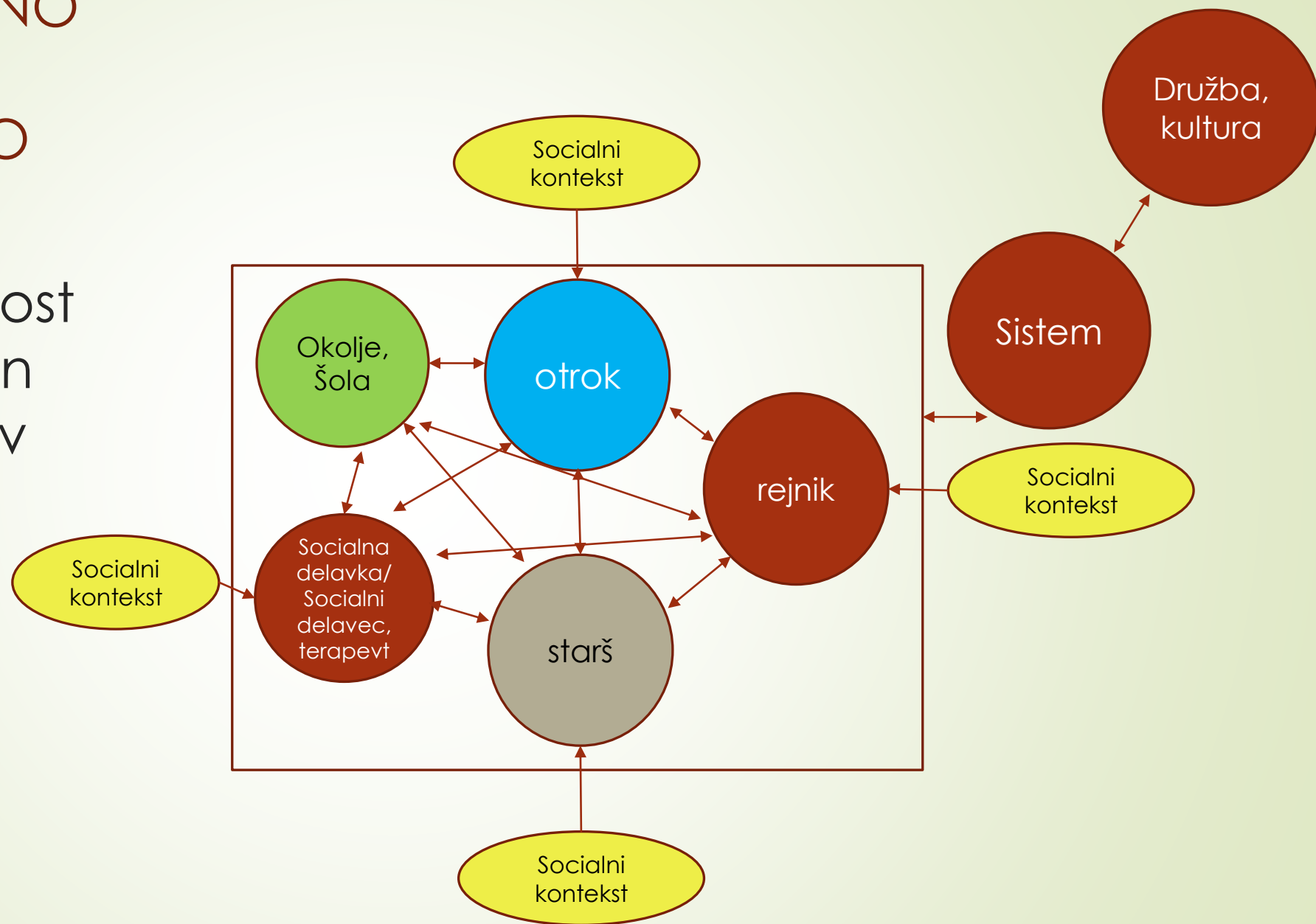

TERAPEVTSKO DELO Z DRUŽINO

- ▶ Primer deklice z diagnozo motenj hranjenja, 17 let
- ▶ Ker deklica ni želela sodelovati na terapiji, sta se sprva vključila starša (sistemski pristop)
- ▶ V terapijo sta enkratno prišli tudi starejši sestri
- ▶ Po drugi hospitalizaciji je deklica pristala na obisk terapije in od takrat dalje želela nadaljevati. Starša sta se zato vključila v proces k drugi terapevtki
- ▶ Sistemska raven, interpersonalna (medosebna) in intrapsihična raven
- ▶ Obisk starša skupaj z deklico (družinski sistem)
- ▶ Spremembe družinskega sistema in spremembe na ostalih dveh nivojih pri deklici (glavni premiki: telesna teža se je uravnala in dosegla stabilnost; uravnavanje čustvenega vidika, sprememba odnosa do sebe, pozitivno gledanje nase, prepoznavanje osnovnih življenjskih potreb);
- ▶ Sprememba starševstva-odnosa matere in očeta do deklice (prenehanje ignoriranja, visokih zahtev, poseganja v njen osebni prostor)
- ▶ Sprememba partnerskega odnosa (uravnavanje vidikom moči, odmiki in prihodi, ignoriranje)

SOCIALNO DELO Z DRUŽINO

Prepletenost
odnosov in
kontekstov

NAJ NOBEN OTROK NE IZOSTANE

- Izkušnja pomoči preseže tabu, da mora človek v stiski reševati svoje težave sam (preseganje vzorcev iz otroštva)
- Izkušnja pomoči staršem omogoča spoznanje in odgovornost, da so oni odgovorni za vzpostavljanje in grajenje odnosa in stika z otroki in ne obratno
- Otroci dobijo izkušnjo slišnosti in upoštevanja-najdragocenejša izkušnja!
- Otroci dobijo „navodilo“ oz. že kar izkušnjo, da je vedno na svetu nekdo, kateremu lahko poveš, če ti je hudo, težko (V času težave, stiske poišči vsaj enega odraslega ali vrstnika)
- Starši se naučijo, kako prepoznati, kdaj so otroci v stiski, četudi sami tega ne zmorejo povedati
- Stari se naučijo, da je potrebno vsak dan vzpostaviti stik z otroki (drobni trenutki stika)
- Starši se naučijo poskrbeti zase (najprej za svoje čustvene potrebe, da bodo lahko prepoznali potrebe svojih otrok)
- Starši se naučijo, da jih mladostniki enako močno potrebujejo, le da tega ne pokažejo;
- Otroci in starši se naučijo, kako pomembni in nujni za dobro počutje so odnosi

HVALA ZA POZORNOST!

lidija.b.jancar@gmail.com

Viri:

Erzar, T: Erzar, K. (2011). *Teorija navezanosti*. Ljubljana. Mohorjeva.

Siegel, D. (2004). *Parenting from the inside out*. New York. Penguin.

Siegel, D. (2013). *Brainstorm, the power and purpose of teenage brain*. New York. Penguin.

Siegel, D. J. (1999), *The developing mind: How Relationships and the Brain Interact to Shape Who We Are*. New York, London: The Guilford press.

Cozolino, L. (2013). *The Social Neuroscience of Education*. New York. Norton.

Erzar, T: Erzar, K. (2011). *Teorija navezanosti*. Ljubljana. Mohorjeva.

Gold, J. (2015). *Vzgoja v digitalni dobi*. Ljubljana. Didakta.

Taffel, R. (2001), *The second family*. New York. St. Martin's Griffin.

Tronick, E. (2007). *The neurobehavioral and Social-Emotional Development of Infants and Children*. Norton, NY

Vaterlaus, J.M.; Beckert, T.E.; Tulane, S.; Bird, S.V. (2014). They always ask what I'm doing and who I'm talking to: parental mediation of adolescent interactive technology use. *Marriage and Family review*. 7.nov. published online

Viri:

- ARC resource pack. Study Material. Foundation module 7. Psychosocial support. 2009. https://resourcecentre.savethechildren.net/node/8605/pdf/arc-modf7-studymaterial-2009_0.pdf, sneto 8.10.2020.
- Duncan, B., Miller, S., Sparks, J. 2007. Common factors and the uncommon heroism of youth. *Psychotherapy in Australia* 13 (2), 34 – 43.
- Hanass-Hancock, J. 2014. Psychosocial Support for Children with Disability and their Carers. Technical report. REPSSI Psychosocial Wellbeing for all Children. Discussion Paper. https://www.researchgate.net/publication/307575395_Psychosocial_Support_for_Children_with_Disability_and_their_Carers, sneto 5.10.2020
- Ingram, R. (2013). Locating Emotional Intelligence at the Heart of Social Work Practice. *The British Journal of Social Work* 43 (5), 987–1004.
- Minuchin, P., Colapinto, J., Minuchin, S. 2007. Working with families of the poor. 2nd ed. New York, London: *The Guilford Press*.
- Rothschild, B., Rand M.(2006) Help for the helper. The psychophysiology of compassion fatigue and vicarious trauma. New York, London: *A Norton Professional Book*.
- Rožič, T. (2015). *Supervizija v psihoterapiji: regulacija afekta v relacijski superviziji in terapiji*. Ljubljana; Vienna: Sigmund Freud University Press.
- Trenoweth, S., Moone, N. (ur.) 2017. Psychosocial assessment in mental health. SAGE publications.